

EURÓPA

Rozloha 10 382 000 km² (7 % rozlohy svetovej súše, vrátane európskej časti Ruska a Kazachstanu)

Najsevernejší bod pevniny: mys Nordkinn Nórsko

Najsevernejší bod celého svetadielu: mys Fligeli – Rusko

Najjužnejší bod pevniny: mys Marroqui – Španielsko

Najjužnejší bod celého svetadielu: ostrov Gávdos – Grécko

Najzápadnejší bod pevniny: mys Roca – Portugalsko

Najzápadnejší bod celého svetadielu: mys Bjargtangar

Najvýchodnejší bod pevniny a celého svetadielu: východné úpätie Polárneho Uralu – Rusko

EURÓPA

Najvyšším bodom je Mont Blanc (4 807 m)
a najnižším bodom je delta Volgy (-28 m).

Názov Európa z akkadského slova **ereb** alebo **irib** ako označenie večerného súmraku (západ slnka) v protiklade k slovu asu (východ slnka, označenie Ázie).

Povrch Európy veľmi rozmanitý.

- Najstarším jadrom pevniny je nížinná východná Európa s Východoeurópskou nížinou.
- najdlhšia európska horská sústava Ural (2 500 km) (Narodnaja, 1 895 m).
- Škandinávske vrchy (Skandy), (Galdhøpiggen, 2 469 m) s **fjordmi** - Vestfjorden, 2. najdlhší fjord na svete (255 km), Sognefjorden, 3. najhlbší fjord na svete (1 308 m)
- Česko – nemecké stredohorie (Sněžka, 1 602 m) a Centrálny masív (Puy de Sancy, 1 886 m), Karpaty (Gerlachovský štít, 2 655 m), Dináre (Maja Jezercë, 2 694 m), Pyreneje (Pico de Aneto, 3 404 m) a Apeniny (Corno Grande, 2 914 m).

EURÓPA

Geografická poloha a členitosť

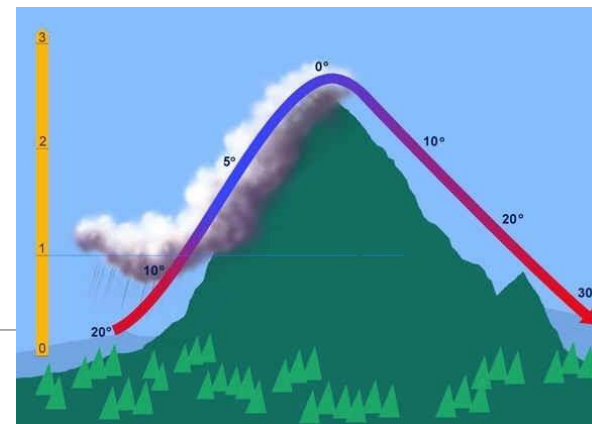
Etna 3 323 m – najvyššia činná sopka v Európe, Askja, Hekla, Vezuv,

4 podnebné pásma:

- ❖ arktické a subarktické pásmo (Špicbergy, Nová zem, severné pobrežie Ruska).
- ❖ Mierne pásmo (západná EU - oceánsky typ s prevládajúcimi západnými vetrami (mierna zima a leto), stredná EU
- ❖ prechodný typ (teplé leto so zrážkami, zima s trvalou snehovou pokrývkou), východná EU kontinentálny typ (dlhé studené zimy a horúce letá).
- ❑ Najvyššia absolútna teplota - Sevilla (Španielsko, 52° C)
- ❑ Najnižšia - Ust' – Cil'ma (Rusko, -69 °C).
- ❑ Maximum zrážok ročne - Crkvice (Čierna Hora, 4 624 mm ročne)
- ❑ minimum - Astrachán (Rusko, 168 mm).

EURÓPA

Typické lokálne vetry:

Bríza – pôvodne francúzsky výraz pre vietor charakteristický pre morské pobrežia a veľké jazerá s výraznou závislosťou na teplotnom režime dňa – denná bríza vane z mora na rýchlejšie sa ohrievajúcu a teplejšiu pevninu – nočná bríza vane naopak z pevniny na pomalšie chladnúce a teplejšie more

föhn – teplý, suchý, často silný nárazovitý vietor, ktorý obyčajne vane z vrchov do dolín ako padavý vietor – názov pochádza z alpskej oblasti – vyskytuje sa vo všetkých horských systémoch sveta – pôsobí pozitívne (otepluje a rozptyľuje oblaky a hmly, urýchľuje topenie snehu a dozrievanie plodín) – pôsobí negatívne (zvyšuje suchosť podnebia oblasti, rýchlym topením snehu zapríčiňuje prívaly vôd, pri skoršie rozvinutej vegetácii jej zmrznutie na jar)

EURÓPA

Geografická poloha a členitosť

- hustá riečna sieť
- 80% povodia do Atlantiku, 20% do Kaspického mora – beozodtokové
- najdlhšia a najväčšia rieka EU – **Volga** (3 531 km)
- jazerá v Európe sú z väčšej časti ľadovcového pôvodu - rozsiahle jazerné plošiny (Meklenburská, Pomoranská, Mazurská, Fínska ai.).
- jazerá tektonického pôvodu (Prespanské, Ochridské)
- krasové jazerá (napr. Plitvické).
- **najväčšie jazero - Ladožské jazero** (18 135 km²), za ktorým nasledujú Onežské, Vänern, Saimaa, Čudsko – Pskovské, Vättern atď
- Najhlbším jazerom v Európe je Hornindalsvatn v Nórsku s hĺbkou 514 m.
- **polder** – vysušované pobrežie v Holandsku

EURÓPA

Geografická poloha a členitosť

- komplexy rastlinstva lesných formácií,
- pôdnovegetačné pásma: tundra (mach, lišajníky), tajga s ihličnatými lesmi, zmiešané ihličnato – listnaté lesy, listnaté lesy mierneho pásma, lesostepi, stepi (suchomilné trávy) i polopúšte (v oblasti Kaspického mora), vždyzelené suchomilné lesy a trnité kroviny (macchie-pobrežie Stredozemného mora) a listnaté opadavé lesy stredomorskej kveteny.
- hojne rozšírená tzv. kultúrna step s kvalitnou ornou pôdou,
- sob, los, vlk, rys, medveď, rosomák, líška, jeleň, kamzík, vydra, zajac, jež, rôzne druhy vtákov, plazov, obojživelníkov, rýb a hmyzu.

EURÓPA

- 740 308 000 obyvateľov
- Priemerná hustota zaľudnenia je 71,3 obyv. Na km². Európa je najhustejšie osídlený svetadiel. Obyvateľstvo je rozložené nerovnomerne.
- Najhustejšie zaľudnené sú predovšetkým malé štáty (miništáty) Európy - Monako (16 818 obyv. na km²), Vatikán (2 045), (Malta (1 277), San Marino (489)
- industrializácia, rast miest, rozvoj priemyslu – podmienilo vznik urbanizovaných regiónov - Porýnia – Porúria, stredného Anglicka (Midlands), severného Francúzska a Horného Sliezska.

EURÓPA

Veľa štátov Európy má nulové alebo záporné hodnoty prirodzeného prírastku

- **nepriaznivý demografický vývoj** (starnutie)

- výrazné migračné procesy (Irak, Afganistan, Sýria, africké krajiny ai.). Mnohé európske mestá sa menia na multietnické a multikultúrne metropoly.

- **vysoký stupeň urbanizácie** (v mestách žije približne 74 % obyvateľov, ..., SR-56%)

- viacero veľkých aglomerácií alebo konurbácií – Londýnska, Moskovská, Parížska, Porúrie, Randstad Holland, Lombardská (Miláno), Berlínska ai.

- najväčšie mestá: Moskva, Istanbul, Londýn, Petrohrad, Berlín, Madrid, Kyjev, Rím, Paríž a Bukurešť.

EURÓPA

Obyvateľstvo

Jazykové skupiny:

indoeurópska jazyková Rodina
(slovanská, germánska a románska skupina),
baltská, keltská, ugrofínska, turecká
a semitská jazyková skupina.

Národy:

veľké európske národy (viac ako 25 mil.) – Rusi, Nemci, Angličania, Francúzi, Taliani, Ukrajinci, Poliaci a Španieli

stredne veľké národy (7 – 25 mil.) – Rumuni, Holanďania, Maďari, Portugalci, Gréci, Česi, Srbi, Bulhari a Švédi.

malé európske národy (1 – 7 mil.) – Katalánci, Dáni, Albánci, Chorváti, Fíni, Slováci, Nóri, Galícijskí, Íri, Slovinci, Macedónci, Litovci, Lotyšania a Estónci.

veľmi malé národy (do 1 mil.) - Malťania, Islandčania, Baskovia, Bretónci, Veľšania, ...

Jazyky v EÚ - Mapa jazykov

Na mape sú vidieť oblasti pokryté tromi najväčšími jazykovými skupinami a niekoľkými inými jazykmi Európy.

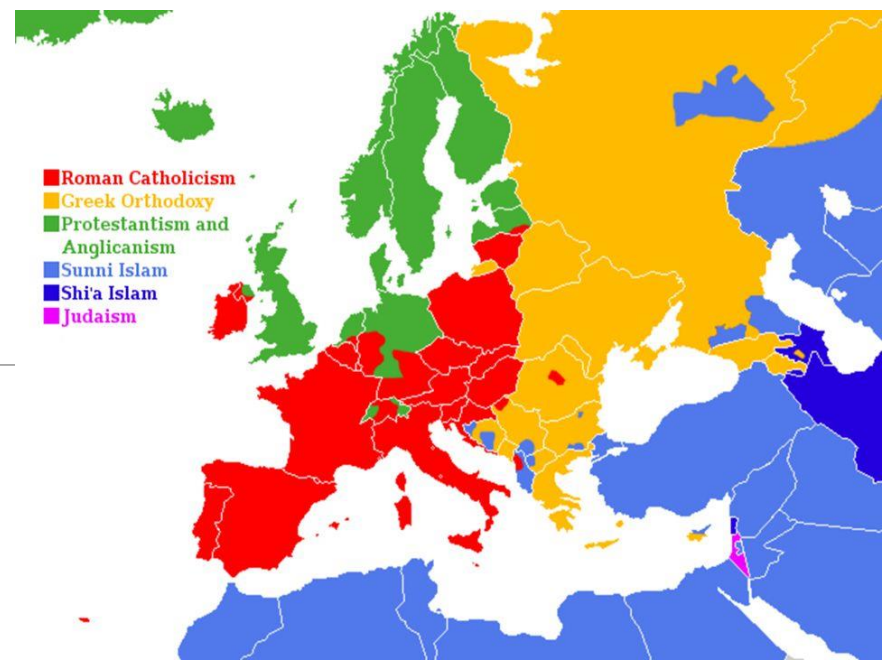
Tri najväčšie jazykové skupiny

- germánske jazyky
- románske jazyky
- slovanské jazyky

ostatné jazyky

- maďarčina
- fínsko-estónske
- gréčtina
- baltské
- baskičtina
- keltské
- turečtina
- albánčina

EURÓPA

- prevláda **kresťanstvo** - žije tu 25,7 % kresťanov sveta, 75,2 % obyvateľov Európy

- **ateisti** (18,8 %)

- prevláda rímsky katolicizmus (45,4 %) pred protestantizmom (20 %), pravoslávím (17,9 %) a gréckokatolicizmom (0,53 %).

- **protestanti** – väčšina obyvateľov v severských štátoch (Dánsko, Nórsko, Švédsko, Fínsko, Island),

- **pravoslávni** – Rusko, Bielorusko, Ukrajina, Srbsko, Macedónsko, Čierna Hora, Rumunsko, Bulharsko, Grécko)

- **islám** vyznáva v Európe 5,3 % obyvateľov – Albánsko, Bosna a Hercegovina, Kosovo, Bulharsko, časť Srbska – Sandžak